

SUOMEN ASIANAJAJALIITTO
FINLANDS ADVOKATFÖRBUND

Valtiovarainministeriö

Dnro 16/2018

9.5.2018

1 (4)

valtiovarainministerio@vm.fi
mia.aronen@vm.fi

Lausuntopyyntö: VM111:00/2016, 15.3.2018

LAUSUNTO SIOITUSRAHASTOLAINSÄÄDÄNNÖN KOKONAISUUDISTUS -TYÖRYHMÄMUISTIOSTA

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Suomen Asianajajaliittoa (jäljempänä ”**Asianajajaliitto**”) lausuntoa työryhmämuistiosta, joka koskee sijoitusrahastolainsäädännön kokonaisuudistusta (”**Työryhmämuistio**”). Työryhmämuistio liittyy kansalliseen hankkeeseen, jonka tavoitteena on edistää suomalaisen sijoitusrahastotoiminnan kustannustehokkuutta ja kilpailukykyisyyttä sekä selkiyttää sääntelyä ja turvata muutosten yhteydessä osuudenomistajien asema.

Asianajajaliiton lausunnot valmistellaan oikeudellisissa asiantuntijaryhmissä, joiden toiminnassa on mukana noin 120 asianajajaa. Tämä lausunto on valmisteltu Asianajajaliiton arvopaperimarkkina- ja rahoitusoikeuden asiantuntijaryhmässä, ja alla esitetty perustuu asiantuntijaryhmässä esitettyihin kommentteihin ja näkemyksiin.

Asianajajaliitto kiittää ministeriötä mahdollisuudesta lausua Työryhmämuistiosta. Esitämme lausuntonamme seuraavaa.

Yleistä

Kannatamme yleisesti sijoitusrahastolainsäädännön kokonaisuudistusta. Työryhmämuistioon sisältyvä ehdotus mahdollisuudesta jakaa sijoitusrahasto alarahastoihin tuo käsityksemme mukaan toivottua joustavuutta rahastorakenteiden sääntelyyn.

Työryhmä ei muistiossaan käsittele kysymystä siitä, voisiko ja tulisiko sijoitusrahastolain mukaisilla sijoitusrahastoilla olla oikeushenkilöllisyys. Sijoitusrahastojen toiminta on viime vuosien aikana laajentunut perinteisestä arvopaperisijoittamisesta erityisesti kiinteistösijoittamiseen. Se, ettei sijoitusrahastolla voi olla oikeushenkilöllisyyttä, saattaa joissakin tilanteissa aiheuttaa ongelmia, kuten käytettäessä vierasta pääomaa tai rahaston sitoutuessa pitkäaikaisiin hankkeisiin. Näissä tilanteissa sijoitusrahastojen asema ja toiminta voisi olla paremmin järjestettävissä, jos sijoitusrahastolla voisi olla oikeushenkilöllisyys.

Erikoissijoitusrahastoja koskevan sääntelyn siirtäminen AIFM-lakiin

Asianajajaliitto kannattaa sijoitusrahastolain ja vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain (162/2014, ”AIFM-laki”) välisen rajanvedon selkeyttämistä siten, että erikoissijoitusrahastoja koskeva sääntely siirretään AIFM-lakiin. Nykytilanne, jossa vaihtoehtorahastoina pidettäviä erikoissijoitusrahastoja säännellään päällekkäin AIFM-laissa ja sijoitusrahastolaissa on selkeyden kannalta epätyydyttävä.

Rahasto-osuudenomistajien kokouksen muuttaminen vapaaehtoiseksi

Asianajajaliitto kannattaa Työryhmämuistion ehdotusta, jonka mukaan pakollisesta säännöllisestä rahasto-osuudenomistajien kokouksesta luovuttaisiin, koska kokousten merkitys on jäänyt vähäiseksi.

Rahasto-osuudenomistajan aseman turvaamiseksi Työryhmämuistiossa ehdotetaan kuitenkin, että kokous voitaisiin edelleen kutsua kokoon tarvittaessa ja esimerkiksi osuudenomistajan aloitteesta. Ehdotuksen mukaan kokous olisi kutsuttava koolle, kun rahastoyhtiön hallitus katsoo siihen olevan aihetta tai jos tilintarkastaja sitä vaatii ilmoittamansa asian käsittelyä varten. Kolmas ehdotuksessa mainittu tapaus olisi se, että kokous kutsutaan koolle osuudenomistajan aloitteesta kaikkia osuudenomistajia yleisesti kohdanneesta vahingosta johtuvan korvausvaatimuksen esittämisestä ja kanteen nostamisesta varten. Muutoin kokouksessa käsiteltävistä asioista tai kokouksen toimivallasta ei määrättäisi erityisesti.

Kiinnitämme valtiovarainministeriön huomiota siihen, että rahasto-osuudenomistajien kokouksen toimivalta ja sille kuuluvat päätösaasiat jäävät Työryhmämuistiossa epämääräisiksi. Kun säännöllisestä kokouksesta ja osuudenomistajia edustavan hallituksen jäsenen valinnasta perustellusti luovutaan, ei kokoukselle ole vahingonkorvaustilannetta lukuun ottamatta muita nimenomaisia päätösaasioita.

Osuustodistuksista luopuminen

Työryhmämuistion mukaan laissa ei enää veloitettaisi rahastoyhtiötä antamaan osuustodistuksia. Asianajajaliitto pitää ehdotusta asian- ja ajanmukaisena. Mahdollisuus vaatia fyysisiä osuustodistuksia aiheuttaa oikeudellista epävarmuutta. Rahasto-osuudet olisi edelleen mahdollista liittää arvo-osuusjärjestelmään, mikä onkin tarpeen erityisesti kaupankäynnin kohteena olevien rahasto-osuuksien osalta.

Sellaisen rahasto-osuuden, josta ei ole annettu osuustodistusta, luovutukseen tai panttaukseen sovellettaisiin ehdotuksen mukaan vastaavasti, mitä velkakirjalaissa on säädetty juoksevista velkakirjoista. Ehdotus viittaa siihen, että ns. määrännäisvelkakirjaa (johon esimerkiksi fyysinen osakekirja rinnastuu) koskevia sivullissuojasäännöksiä katkeamattomine siirtosarjoineen sovellettaisiin siihen, joka on osuudenomistaja rahasto-osuusrekisterin merkintöjen perusteella.

Käsityksemme mukaan todistuksettoman rahasto-osuuden ja fyysisen määränvälkakirjan rinnastaminen ehdotetulla tavalla olisi ongelmallista. Fyysisiä velkakirjoja, niiden hallintaan ja niihin tehtäviin merkintöihin liittyviä velkakirjalain säännöksiä ei voida ongelmitta soveltaa omistusoikeuteen, luovutuksiin tai panttauksiin, jotka ilmevät lähtökohtaisesti vain rahasto-osuusrekisteristä. Kiinnitämme valtiovarainministeriön huomiota siihen, että vastaavia kysymyksiä käsitellään osakekirjattoman osakkeen osalta osakeyhtiölain 3 luvussa toisin¹. Mielestämme Työryhmämuistion jatkovalmistelussa olisi omaksuttava osakeyhtiölain osakekirjattomien osakkeiden sääntelyä vastaavat ratkaisut osuustodistuksettomien rahasto-osuuksien sääntelyn osalta. Muussa tapauksessa poikkeaminen olisi oikeusvarmuuden takia perusteltava Työryhmämuistiota painavammin.

Osuudenomistajien vähimmäismäärän laskeminen 50:stä 30:een

Työryhmämuistion mukaan sijoitusrahaston osuudenomistajien nykyistä vähintään viidenkymmenen osuudenomistajan vaatimusta laskettaisiin kolmeenkymmeneen. Ehdotusta perustellaan erityisesti institutionaalisten sijoittajien rahastosijoittamiseen liittyvillä tarpeilla. Kannatamme ehdotusta, mutta institutionaalisten sijoittajien tarpeet olisivat perustelleet vieläkin pienempää vähimmäismäärää, jollei vaatimuksesta voida kokonaan luopua. Toteamme, että asiassa on merkittävää myös se, miten sijoitusrahaston verokohtelu järjestetään. Eri sijoitusmuotojen verokohtelua koskevassa valtiovarainministeriön työryhmäraportissa 14/2018 on todettu, että Työryhmämuistion mukainen ehdotus on riittävä myös verotuksellisten tavoitteiden toteutumisen kannalta.

Toteuttamatta jäävät ehdotukset

Asianajajaliitto katsoo, että Työryhmämuistiossa toteuttamatta jääviä ehdotuksia rahasto-osuusrekisteriä koskevan sääntelyn joustavoittamisesta, vaihtuvapääomaehtoisesta sijoitusyhtiöstä sekä ulkoistamista koskevasta sääntelystä tulisi arvioida uudelleen. Jatkovalmistelussa ehdotuksiin tulisi suhtautua edelleen avoimesti.

Helsingissä 9. toukokuuta 2018

SUOMEN ASIANAJAJALIITTO

Jarkko Ruohola

Suomen Asianajajaliiton puheenjohtaja, asianajaja

¹ Osakekirjattomista osakkeista katso erityisesti 3 luvun 15 §:n 1 momentti ja 16 §:n 1 momentti. Lain 3 luvun 13 §, jota vastaava oletettasääntö sisältyisi ehdotetun sijoitusrahastolain 9 luvun 6 §:n 1 momenttiin, koskee nimenomaisesti tilannetta, jossa osakkeesta on annettu fyysinen osakekirja tai muu todistus ja jolloin asiakirjan hallinta muodostaa arvioinnin perusteen.

LAATI

Asianajaja Janne Lauha, Asianajotoimisto Castrén & Snellman Oy, Helsinki

Asianajajaliiton lausunnot valmistellaan oikeudellisissa asiantuntijaryhmissä, joiden toiminnassa on mukana noin 120 asianajajaa. Tämä lausunto on valmisteltu Asianajajaliiton arvopaperimarkkina- ja rahoitusoikeuden asiantuntijaryhmässä.